

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

- בל 10382/10
- בל 10384/10
- בל 10556/10
- בל 53097-08-10
- בל 1821-09-10
- בל 48297-11-10
- בל 1573-12-10
- בל 13137-12-10
- בל 13143-12-10
- בל 52438-01-11
- בל 30822-02-11
- בל 890-03-11
- בל 3052-03-11
- בל 3067-03-11
- בל 3072-03-11
- בל 41007-03-11
- בל 41067-03-11
- בל 41112-03-11
- בל 34962-04-11
- בל 35105-04-11
- בל 49778-03-12

במסגרת השופטת דיתה פרוז'ינין – נשיאה
נציג עובדים - מר אפרים פוסט
נציג מעבידים - מר מאיר ברלך

התובעים

ח'אלאילה רימאווי

אמו	אבו שאמה	אבו שאמה (קטינים) באמצעות
גבראן		
אסעד		
איוב		
שראבאתי		
אמו	פרוח	פרוח (קטינים) באמצעות
סאלם		
קריע		
אמל ו	גאנם	גאנם באמצעות סבתם
ג'אנס		
גית	גית (קטינה) באמצעות גית	
עבד רבה		
סיורי	סיורי (קטין) באמצעות סבתו	אבו
חרשיק		
אמו	שרבאטי	שרבאטי (קטינים)
אביהם	שרבאטי	שרבאטי
אמו	שויכי	שויכי (קטינים) באמצעות אימם
שויכי		
דיף-אללה ו	דיף-אללה ו	דיף-אללה (קטינים)
אמם	סרסור	סרסור
עבידיה	עבידיה (קטינה) באמצעות סבתה	עבידיה

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

	דנדיס
קלב (קטינים) באמצאות	1
	מחמוד
	דודתם
	שראונה
רמדאן (קטינים) באמצעות אמם	1
	רמדאן

ע"י ב"כ עו"ד בסאם כרכבי
 עו"ד פייסל מוסא
 עו"ד מוחמד דיק

נגד

הנתבע

המוסד ביטוח לאומי

ע"י ב"כ עו"ד דנה תמר

החלטה

לפנינו 21 תביעות שהדיון בהן אומד בשתי שאלות משפטיות המשותפות לכולן, אף כי התשתית העובדתית העומדת בבסיסן אינה זהה. בדיון המוקדם שהתקיים בתיקים המאוחדים נקבע כי:

4. לנוכח השאלות המשפטיות שמתעוררות בתיקים אלה, ולנוכח האמור בפסקי הדין שניתנו לאחרונה, סבורה אני כי מן הראוי לפצל את הדיון כך שיידונו תחילה השאלות המשפטיות המתעוררות כאמור לעיל. אף כי פיצול הדיון אינו רצוי בדרך כלל, והוא עלול להאריך את ההליכים שלא לצורך, בענייננו מן הראוי לברר שאלות משפטיות אלה תחילה. לפיכך, יגישו הצדדים סיכומיהם בשאלות המפורטות להלן:
 - א. האם זכאותו של קטין שאחד משני הוריו הוא תושב ישראל, והקטין שוהה עם ההורה שהינו תושב ישראל, זכאי לביטוח בריאות מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי או שזכאותו מותנית ברישום במרשם האוכלוסין.
 - ב. האם ניתן לתקוף בתקיפה עקיפה את החלטות משרד הפנים לגבי רישום הקטינים בבית דין זה".

הפלוגתא בסעיף 4.ב תוקנה בשלב מאוחר יותר, ונוסחה כדלקמן:

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

"האם עתירה לבית דין זה כאמור בסעיף 4א' לעיל מהווה תקיפה ישירה או עקיפה של החלטת משרד הפנים בעניין רישום ילדים אלו במרשם האוכלוסין, והאם מוסמך בית דין זה לקבל החלטה כזו?"

הנסיף עוד כי בחלק מהתיקים נתבעו גם קבצאות ילדים. אולם כאמור בשלב זה תידון שאלת הזכאות לביטוח בריאות בלבד, ובהתאם לתואה ייקבע המשך ההליכים בכל התיקים.

2. העובדות הזרות בכל התיקים המאוחדים תן אלה:

התובעים הינם יהודים נולדו בישראל, למעט התובעים בתיק 10-12-1573 שנולדו בארה"ב. בשני התיקים קיימת מחלוקת בשאלה אם הילדים נולדו בישראל (ראו בפירוט העובדות להלן). בחלק מהתיקים התובעים הינם הילדים עצמם. כל הילדים שעניינם נדון בתביעות אלה נולדו להורים שרק אחד מהם הוא תושב ישראל, ואילו ההורה השני הינו תושב שטחים. 3 תביעות הוגשו על ידי סבתות של הילדים, שהינן תושבות ישראל, והינן אפטרופסיות על הילדים. תביעה אחת הוגשה על ידי אחיינית המשמשת לילדים כמשפחה אומנת. חלק מהילדים בתביעות המאוחדות שלפנינו קיבלו מספר מזהה במוסד לביטוח לאומי בסמוך ללידתם בהליך מקוצר, והיו זכאים לביטוח בריאות ממלכתי מכוח הסדר שנעשה בהסכמת הצדדים בבג"צ 2100/99 רופאים לזכויות אדם ואח' נ' שר הבריאות ואח' (ניתן ביום 3.7.2001, להלן – בג"צ 2100/99), בשל החשיבות הרבה של מתן טיפול רפואי לתינוקות בסמוך ללידתם. הנתבע הגביל את מתן ביטוח הבריאות מכוח ההסדר זה לשנת חייו הראשונה של התינוק, ולאחר מכן הוארכה התקופה לשנתיים וחצי. כמו כן כאשר מדובר בילד שנולד בישראל, והורהו הינו בעל רשיון לישיבת קבע בישראל, הסכים המוסד לביטוח לאומי כי המספר המזהה לא יישלל בטרם חלפו 24 חודשים ממועד הלידה, כדי לאפשר את רישומו במרשם האוכלוסין.

ביטוחם של ילדים אלה חופסק לאחר בדיקה שנעשתה על ידי הנתבע, ובה התברר כי התקופה כמפורט לעיל הסתיימה, ומעמדם של הילדים לא הוסדר, והם עדיין אינם רשומים במרשם האוכלוסין. לפיכך לאחר מתן הודעה חופסק מתן ביטוח הבריאות לילדים אלה. בין

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

הצדדים התעוררה מחלוקת גם בעניין מהות ההסדר שהושג בבג"צ 2100/99 הנ"ל. שאלה זו אינה חלק מן הפלוגתאות שנקבעו בהליך זה.

3. מאחר שהשאלות הנדונות בהחלטה זו הינן שאלות משפטיות, טענו הצדדים את טענותיהם בכתב. כמו כן התייצב היועץ המשפטי לממשלה בתיקים אלה, והציג את עמדתו.

4. בהתבוננות התמונה הכללית, נסקור בקצרה את העובדות בכל אחד מן התיקים המאוחדים, והניש כפי העובדות המפורטות להלן עולות מכתבי הטענות, והן לכאוריות בלבד, שכן לא נשמעו ראיות לנבילה.

כ"ל 10382/10

התובעת המאילה ילידת 2.5.1983, תושבת ישראל. נשואה ל חלאילה הנושא ת.ז. של הרשות הפלסטינית משנת 2003. לתובעת שתי בנות: (ילידת 21.2.05) - אשר נישאה בביטוח בריאות והונפק לה מספר מזהה זמני. ביטוח הבריאות הופסק בדצמבר 2009, ו (ילידת 5.4.08). התובעת הגישה בקשה לרישום בנותיה במרשם האוכלוסין בינו 26.10.09. בקשתה נדחתה משום שלא התגוררה בתחום ישראל מיום נישואיה בשנת 2003 ועד לסוף שנת 2008. משרד הפנים העניק לשתי הבנות מספרי זהות ביום 21.2.12.

כ"ל 10384/10

התובעת דימאוי, נשואה לתושב שטחים ומוכרת כתושבת ישראל מחודש אפריל 2009. לתובעת שלושה ילדים. בקשתה לרישום הילדים אושרה עקרונית ביום 20.5.12: בנה, יליד 24.7.99 קיבל מספר תעודת זהות, וילדיה ילידי 1.11.95 ו- 7.12.96 שהיו מעל גיל 14 ביום הגשת הבקשה, נרשמו במרשם האוכלוסין וקיבלו אישורי שהייה בישראל.

כ"ל 10556/10

התובעת פרעון נשואה לתושב שטחים ומוכרת כתושבת ישראל מחודש ינואר 2009. לתובעת שלושה ילדים ילידי 2.4.03, 26.6.04 ו- 12.2.09. לא הוגשה בקשה להנפקת מספרים מזוהים עבור שני הילדים הראשונים, מאחר שהתובעת לא התגוררה בישראל במועד לידתם.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

התובע: שנוולדה בשנת 2009 קיבלה מספר מזהה מיום לידתה, אשר בוטל ביום 12.10.10.
משרד הפנים העניק לשלושת הילדים מספרי זהות ביום 16.4.12.

ב"ד 53097-08-10

התובעים ו **אבו שאמה (קטינים)** הגישו את תביעותיהם באמצעות אימם **דבש**, שהינה תושבת ישראל, והיתה נשואה ל **אבו שאמה**, נושא תעודת זהות של **הרשות הפלסטינית**, עד לגירושיהם בשנת 2005. לתובעת שני ילדים, יליד 19.9.97 וילידת 7.5.99 אשר נולדו בירושלים. מסיכומי הנתבע עולה כי התובעת הוכרה כתושבת ישראל מחודש אפריל 2004, על פי החלטה משנת 2006. תושבותה משנת 1995 בוטלה דרכה לקטיבית, החודש מאי 2006. לשני ילדיה הוענקו מספרים מזהים, לטענת המוסד לביטוח לאומי, בעת שלא היתה תושבת ישראל, ובשל כך בוטל ביטוח בריאות זה ביולי 2010. בנה יליד 1999 קיבל מספר תעודת זהות ביום 17.3.2012, ואילו ביתה ילידת שנת 1997 היתה מעל גיל 14 בעת הגשת הבקשה ולכן לא קיבלה מספר תעודת זהות.

ב"ד 1821-09-10

התובעת **גבראן** הינה תושבת ישראל משנת 1984, והיא נשואה לתושב שטחים. לשני ילדיה, ילידי 2003 ו-2009, ניתנו מספרים מזהים בסמוך ללידתם, אולם אלו בוטלו ביום 3.10.10 וביום 5.12.10 מאחר שלא נרשמו במרשם האוכלוסין. תביעתה זו הינה בעניינו של התובע 2 שנוולד ביום 31.1.05. הבקשה לרישומו במרשם האוכלוסין נדחתה ביום 8.11.10 בשל כך שהתגוררה מחוץ לתחום ישראל עד לחודש 1/2009. התובעת הגישה בקשה נוספת ביום 13.6.11. טרם ניתנה החלטה בבקשתה זו.

ב"ד 38091-09-10

התובע **אסעד** תובע באמצעות אמו **אסעד** המוכרת כתושבת ישראל מחודש 2/2009. לתובע, יליד 2008 ניתן מספר מזהה וביטוח בריאות זמני לצורך ניתוח דחוף שהיה עליו לעבור. ביטוחו הופסק בחודש 12/2009. משרד הפנים הנפיק לו מספר זהות ביום 11.11.28.

ב"ד 996-09-10

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

התובעת גמלאה, נשואה לתושב שטחים, אך חיה בנפרד מבעלה מזה שנים. מוכרת כתיבת ישראל מחודש 4/2006. לילדיה, ילידי 1998, 2001 ו-2003, ניתנו מספרים מזהים עד לחודש 8/2010. הילדים רשומים במרשם האוכלוסין מחודש 12/2010, ותביעתם כוללת את תביעה לקצבת ילדים.

ב"ל 48297-11-10

התובעת שראבאתי, סבתם של שני ילדים ילידי 1997 ו-1999. אבי הילדים היה תושב ישראל עד שנעלם, ואימם - תושבת שטחים, חזרה להתגורר בשטחים. הילדים מתגוררים עם סבתם, שלה צו משמורת מבית הדין השרעי. ניתנו להם מספרים מזהים משנת 2002, אשר בוטלו בשנת 2010 בשל אי רישומן במרשם האוכלוסין. משרד הפנים סירב פעמים לרשום במרשם האוכלוסין חרף בקשותיה של סבתם, משום שילדים זיקה לאימם המתגוררת מחוץ לגבולות, וזאת למרות שקיים צו משמורת של בית הדין השרעי לסבתה הסבתא. משרד הפנים העניק לילדים מספרי זהות ביום 26.1.12.

ב"ל 1537-12-10

3 התובעים, קטינים ילידי 2005, 2006 ו-2007 תובעים באמצעות אימם **פרות**, הנשואה מתחילת 7/2010 לתושב שטחים המחזיק בתעודת זהות של הרשות הפלסטינית. האב מוכרת כתושבת ישראל מחודש 2/2008. שלושת התובעים נולדו בארה"ב, וחזרו לארץ עם אימם בשנת 2008. בקשתה לרישום ילדיה במרשם האוכלוסין נדחתה משום שטרם מלאו השנתיים לשובה לישראל. טרם ניתנה החלטה בבקשתה לאיחוד משפחות. הנתבע טוען כי לתביעת 5 ילדים עם מספרי זהות, התביעה מתייחסת לילד שאינו רשום יליד שנת 2005. לילדה הונפק מספר מזהה ביוני 2008, אשר בוטל במרץ 2010. בקשת האם מיום 20.7.10 לרשום את הילד במרשם האוכלוסין אושרה, והוא קיבל מספר זהות ביום 3.7.11. לאם נולדה ילדה נוספת ילידת 12.2.12 אשר קיבלה מספר מזהה, הוגשה בקשה לרישומה במרשם האוכלוסין ותביעה זו אינה מתייחסת אליה.

ב"ל 13143-12-10

התובעת סאלם, נשואה לתושב השטחים מחודש 3/1999, תושבת ישראל מחודש 3/2009. לתובעת 4 ילדים ילידי שנת 2000 ו-2001 קיבלו מספרי זהות. טוענת שילדיה ילידי

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

2003-2004, שהינם מושא תביעה זו, נולדו בבית החולים מקסאד בירושלים. הנתבע טוען כי לא ברור היכן נולדו ולא קיבלו מספרים מזהים. ביום 1.11.10 הגישה בקשה לרישומם במרשם האוכלוסין. הבקשה נדחתה. ביום 4.10.11 הגישה בקשה נוספת לרישומם במרשם הפנים. טרם ניתנה החלטה בבקשה זו.

ב"ד 13137-12-10

התובעת קריע נשואה לתושב שטחים מחודש 8/1999 מוכרת כתושבת ישראל מהשנת 6/2008. לתובעת ארבעה ילדים. ילידת שנת 2009 מבוטחת בביטוח בריאות, ילידת שנת 2006 אשר קיבל מספר מזהה, אשר בוטל ביום 8.6.10 מאחר שלא הושלם רישומו במרשם האוכלוסין. אשר לשני ילדיה הנוספים, ילידי שנת 2000 ו-2001, טוענת התובעת כי ילידי שנת 2000 נולדו בבית החולים משגב לדרך בירושלים וילדיה האחרים נולדו בבית החולים הסהר האדום בירושלים, הנתבע מסרב להנפיק להם מספרי זהות. לטענת הנתבע הילדים ילידי שנת 2000 ושנת 2001 לא נולדו בישראל, אינם רשומים במערכות המידע, ואין לחזות מספרי זהות, אשר לילידי שנת 2006 ו-2009, הונפקו להם מספרי זהות בסמוך ללידתם, אך אלה בוטלו. התובעת הגישה 4 בקשות לרישומם במרשם האוכלוסין, 3 מתוכן נדחתו ובקשה אחת מתודש 6/2011 בטיפול.

ב"ד 52438-01-10

3 התובעים, גאנם ושתי אחיותיו ילידי 1996, 1998 ו-2000. תובעים באמצעות סבתם ג'אנם תושבת ישראל. אבי התובעים, תושב ישראל, נמצא במאסר ורעייתו תושבת שטחים. לתובעים אח יליד 1994 בעל מספר זהות. לטענתם בקשות לרישומם במרשם האוכלוסין נדחו. התובעים קיבלו מספרים מזהים, אך אלה בוטלו בשנת 2010. התובע יליד 1996 סובל ממחלה קשה ונוקק לטיפול רפואי דחוף. בעקבות בקשה למתן צו מניעה דחוף שחוגש לבית הדין בשל מצבו הרפואי הושב ביטוחו ל-3 חודשים שבהם ימצא את היליכים במשרד הפנים בכפוף להפקדת ערבות. הערבות לא הופקדה וביטוח הבריאות לא הוחזר.

ב"ד 30822-02-10

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

התובעת גית, ילידת 1995, תובעת באמצעות אביה גית, תושב ישראל. אמה, מוחמד עלי זייל, היתה אף היא תושבת ישראל. לאחר מותה אביה התחתן בשנית עם הגב' גית ולהם נולדו 5 ילדים הנושאים מספרי זהות. האב ניסה לרשום את ביתו במרשם האוכלוסין מספר פעמים אך בקשותיו נדחו. הנתבע טוען כי מוחמד עלי זייל לא היתה רשומה במערכת כנשואה לתובע או שהילדה קשורה אליה או לתובע.

ב"ל 3067-03-11

התובעת עבד רבה נשואה לתושב שטחים מחודש 8/2007 ותושבת ישראל מחודש 6/2010. לטענתה 3 ילדיה, ילידי 1/2008, 3/2009 ו- 10/2010 נולדו בישראל. בקשתה למתן מספר מזהה לבינה ילידת 2009 נדחתה. התובעת הגישה בקשות לרישום שלושת ילדיה במרשם האוכלוסין, טרם נתקבלה החלטה בעניינה. על פי רישומי הנתבע לתובעת 2 ילדים: ילד שנולד בשנת 2008, וניתן לו מספר מזהה ביום 5.2.08. המספר בוטל בחודש 8/2010; וילדה ילידת 2010 שקיבלה מספר מזהה ביום 29.12.10 בתוקף עד סוף חודש 4/2013 מכוח ההנחיות החדשות. הוגשה בקשה לרישום במרשם האוכלוסין.

ב"ל 3052-03-11

טיורי יליד 5/2002, תובע באמצעות סבתו **אבו חרשיק** תושבת ישראל מחודש 8/2008. אבי התובע תושב שטחים. סבתו הגישה בקשה למתן מספר מזהה עבורו ביום 8.2.11 אשר טרם נענתה. הוגשו שתי בקשות לרישום במרשם האוכלוסין. טרם התקבלה החלטה בעניינו.

ב"ל 3072-03-11

3 התובעים ילידי 2007, 2008 ו-2010 תובעים באמצעות אביהם **שרבאטי**, תושב ישראל מחודש 10/2008, נשוי לתושבת שטחים. הגיש בקשה ביום 20.12.10 למתן מספר מזהה לילדיו ילידי 2007 ו- 2008. לא התקבלה החלטה בעניינו. גם בבקשה שהוגשה בחודש 12/2010 לרישום במרשם האוכלוסין, לא התקבלה החלטה. לילדו יליד 11/2010 מספר מזהה בתוקף.

ב"ל 41112-03-11

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

2 התובעים, קטינים ילידי 2005 ו-2008 תובעים באמצעות אימם **שויכי**, הנשואה לרועה שטחים מחודש 6/2002, תושבת ישראל מחודש 1/2010. לאם 3 ילדים, לאחד מהם מספר זהות והוא מבוטח בביטוח בריאות. האם הגישה בקשה לרישום התובעים במרשם האוכלוסין בחודש 12/10, טרם ניתנה החלטה בבקשה. לטענת הנתבע שני הילדים ילידי 2005 ו-2008 אינם רשומים ואינם מוכרים, וככל הנראה לא נולדו בישראל.

ב"ל 41007-03-11

התובעים ילידי 2003 ו-2005 תובעים באמצעות סבתם **סרסור**, תושבת ישראל כל חייה אביהם, דיף אללה, תושב ישראל, מרצה עונש מאסר, ואשתו, אזרחית מוסלמית, אינה מעלת רישיון לישיבה בישראל. בקשת הסבתא להנפקת מספרי זהות זמניים נדחתה. בקשתה לרישום התובעים במרשם האוכלוסין טרם נענתה. טענת הנתבע הינה כי לא הוגשה מעולם בקשה למתן מספרי זהות לילדים או לבטחם בביטוח בריאות. התביעה הינה לתוספת עבור הילדים בקצבת הזיקנה של התובעת. הוגשה בקשה לרישום הילדים במרשם האוכלוסין. בתיק זה מתעוררות שאלות בעניין האבהות והאפטרופסות הילדים.

ב"ל 41067-03-11

התובעת **עבידיה** ילידת 2007 תובעת באמצעות סבתה **עבידיה**, תושבת ישראל כל חייה. אמה של התובעת הינה תושבת שטחים, ואביה, תושב ישראל, מרצה עונש מאסר. כל אחיה של התובעת רשומים במרשם האוכלוסין ומבוטחים בביטוח בריאות. בקשת הסבתא לרישום התובעת נדחתה בשל הדרישה שהאב, שהוא אסיר, יגיש את הבקשה. לטענת הנתבע לתובעת ניתן לה מספר מזהה בסמוך ללידתה ובוטל ביום 5.9.10. לזוג 6 ילדים: ל-4 מהם מספרי זהות. ילידת שנת 2002 קיבלה מספר מזהה ונפטרה בסמוך לכך, וילדות 2007 (התובעת) קיבלה מספר מזהה שהופסק כאמור ביום 5.9.10. משרד הפנים טוען שהסבתא אינה מחזיקה בצו אפטרופסות חוקי, ועליה לחדש את תעודת הזהות שלה. האב הגיש את הבקשות לרישום התובעת במרשם האוכלוסין.

ב"ל 34962-04-11

התובעת **זנדיס** נשואה לתושב השטחים, מוכרת כתושבת ישראל מחודש 1/2006. לא הייתה תושבת בין התאריכים 12/1975 לבין 12/2005. לתובעת 4 ילדים, ולכולם ניתנו מספרי

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

זההרן שבוטלו בחודש 11/2010. בחודש זה הופסק גם תשלום קצבת הילדים. ביום 17.3.11 הגישה התובעת בקשות שונות למשרד הפנים. הנתבע טוען כי בקשותיה נדחו.

ב"ל 35105-04-11

3 התובעים, קטינים ילידי 1998, 1998 ו-2000, תובעים באמצעות **מחמד- דודתם** ואמריטרופסית, תושבת ישראל. אביהם, **קלב הינו תושב ישראל**. אמם **קלב** היא תושבת שטחים ובני הזוג התגרשו בשנת 2001. לתובעים שתי אחיות ילידות שנת 1996 ו-1998 אשר קיבלו מספרי זהות. דודתם הגישה בקשות לרישום במרשם האוכלוסין. הבקשות נדחו משום שלא הוגשו על ידי אביהן. עד לחודש 8/2010 היה לתובעים ביטוח בריאות אולם זה הופסק. טענת הנתבע הינה כי ילידי 1998 ו-1999 קיבלו מספר מזהה ביום 16.8.00 שהופסק ביום 4.7.10, יליד 2000 קיבל מספר מזהה ביום 25.1.01 שבוטל ביום 4.7.10. הוגשו 2 בקשות לרישום במרשם האוכלוסין, אחת נדחתה ואחת עודנה בטיפול.

ב"ל 890-03-11 מאוחד עם ב"ל 5550-12-10

התובע שראונה תושב ישראל, נשוי לתושבת שטחים שראונה. לזוג 3 ילדים, הילד יליד 2006 קיבל מספר מזהה ביום 15.11.06 וביטוחו בוטל ביום 8.8.10. יליד 2009 קיבל מספר מזהה ביום 21.12.09 וביטוחו בוטל ביום 9.8.11. יליד 2011 בעל מספר מזהה בתוקף. הוגשו 2 בקשות לרישום במרשם האוכלוסין, אחת נדחתה ואחת בטיפול.

ב"ל 49778-03-12 צורפת להליד זה ביום 30.5.12

2 התובעים, קטינים ילידי 2001 ו- 2008 מגישים תובעים באמצעות אמם **רמדאן**, תושבת ישראל. האם פרודה מהאב, **רמדאן אזרח ארה"ב**. האם הגישה בקשות לרישום ילידיה במרשם האוכלוסין בשנת 2007, ובחודש 2/2012. טרם נענתה. לטענת הנתבע האם נשואת לתושב שטחים משנת 1995 ואינה תושבת מאז נישואיה. היא מוכרת כתושבת מחודש 7/2007. הילדה ילידת חודש 7/2007 קיבלה מספר מזהה בחודש 12/2007 שבוטל בחודש 10/2010 וחודש בימים אלו במסגרת בקשה שהוגשה לבית הדין לבטחה בעקבות מצבה הרפואי. הילד יליד חודש 10/2008 לא בוטח ולא הוגשה בקשה לבטחו באמצעות מספר מזהה. הוגשו שתי בקשות לרישום במרשם האוכלוסין. אחת נדחתה לאלתר, והשניה בטיפול.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

4. עינינו בעובדות המפורטות לעיל מלמדנו כי התשתית העובדתית הנפרשת לפנינו בתיקים המאוחדים מגוונת מאוד. אף על פי כן, בכלם מתעוררת שאלה זכאותם של הילדים לביטוח בריאות. יתר על כן, בייכ התובעים התנגד למחיקת התביעות שבחן כבר נרשמו הילדים במרשם האוכלוסין, שכן לטענתו תביעת הילדים לגבי התקופה שלפני רישומם בעינה עומדת. לפיכך יידונו להלן שתי השאלות שנקבעו כפלוגתאות בתיקים המאוחדים, ולאחר מכן נדון את ייקבע המשך ההליכים בתיקים.

5. בשורה של פסקי דין נפסק כי תשתית שירותי הבריאות על פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי נועדה לחוג על תושבי הארץ, והיא אינה מתפרשת על מי שאינו תושב, וכי אין באבחנה בין תושב לבין מי שאינו תושב לעניין זה משום פגיעה בלתי חוקתית בזכויות שוהים בישראל שאינם עונים להגדרת תושב. ביטוח בריאות בהיקף מלא ניתן על פי חוק לבעלי מעמד קבע בישראל, שזיקתם למדינה היא זיקה של קבע. לא כך הוא ביחס למי שאינו בעל זיקה כזו (בניו 11044/04 דימיטרי סולומטיין נ' שר הבריאות, ניתן ביום 27.6.2011, להלן – עניין סולומטיין).

התובעים אינם חולקים על קביעה זו, אולם טוענים כי זכותם של הילדים לביטוח בריאות קמה מכוח תושבותו של ההורה הישראלי, ואם אינם מוחזקים על ידי אותו הורה, מכוח החזקתו של אפוטרופוס תושב ישראל. מוסיפים התובעים כי בחוק לא קיימת כל דרישה לקביעת מעמד במרשם האוכלוסין כתנאי לזכאות לביטוח בריאות ממלכתי, וכי ילדיהם הגרוסעמם הם תושבי ישראל לפי מבחן התושבות שנקבע בפסיקת בתי הדין לעבודה, ואין לראות בהם בשום אופן שוהים שלא כדין. התובעים מציינים עוד כי רישום הילדים במרשם האוכלוסין אינו הליך טכני קל ופשוט, אלא הליך ארוך ומייגע הנמשך זמן רב, מה גם שבאשר רק הורה אחד הינו תושב ישראל נדרשים מגורים בארץ למשך שנתיים לפחות לפני הגשת הבקשה לרישום.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

6. המוסד לביטוח לאומי והיועץ המשפטי לממשלה משתיתים את טענותיהם בדבר הצורך ברישיון הילדים במרשם האוכלוסין כתנאי למתן שירותים מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי בעיקר על סעיפי חוק שונים אשר יפורטו להלן.

סעיף 2א לחוק ביטוח בריאות ממלכתי (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי) קובע כי:

"יכל תושב זכאי לשירותי בריאות לפי חוק זה, אלא אם כן הוא זכאי להם מכוח חיקוק אחר".

סעיף 1 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי מגדיר "תושב" כך:
"מי שהוא תושב לענין חוק הביטוח הלאומי, לרבות תושב ישראל באזור ההגדרתו בסעיף 378 לחוק הביטוח".

סעיף 1 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה – 1965 (להלן: "חוק המרשם") קובע כי:

"(א) בחוק זה – 'תושב' – מי שנמצא בישראל כאזרח ישראלי או על פי אשרת עולה או תעודת עולה; או על פי רישיון לשיבת קבע.
(ב) לענין חוק זה יראו כתושב גם אדם אחר הנמצא בחוק בישראל, אך לא יראו כתושב את-מי שנמצא בה על פי רישיון לשיבת מעבר או לשיבת ביקור או על פי דרכון-חוץ דיפלומטי.
(ג) הוראות חוק זה המקנות זכויות לתושב או המטילות עליו חובות או הנוגעות לתושב יחולו גם על אזרח ישראלי שאיננו תושב".

סעיף 1 לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב – 1952 (להלן: "חוק הכניסה") קובע כי:

(א) מי שאיננו אזרח ישראלי, תהיה כניסתו לישראל על פי אשרת עולה או על פי אשרה לפי חוק זה.
(ב) מי שאיננו אזרח ישראלי או בעל אשרת עולה או תעודת עולה, תהיה ישיבתו בישראל על פי רישיון ישיבה לפי חוק זה".

במסגרת חקיקת חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2003) התשס"ג – 2002 (להלן – חוק ההסדרים) הוסף סעיף 2א לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה – 1995, אשר הגדיר מי אינו תושב לצורך החלת חוק הביטוח הלאומי. וזו לשונות של סעיף 2א:

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

2א.מי שאינו תושב לעניין החוק [תיקון: תשס"ג (4)]

(א) בסעיף זה -

"תקנות הכניסה" - תקנות הכניסה לישראל, התשל"ד - 37 1974 ;

"שנח" - שנים עשר חודשים רצופים.

(ב) לענין חוק זה לא יראו כתושב ישראל, בין השאר, כל אחד מאלה:

(1) שוהה שלא כדין, כמשמעותו בסעיף 13 בחוק הכניסה לישראל ;

(2) מי שבידו היתר כאמור בצו הכניסה לישראל (פטור תושבי יהודה ושומרון, רצועת עזה וצפון סיני, מרכז סיני, מרחב שלמה ורמת הגולן), התשכ"ח - 1968 ;

(3) מי שבידו אשרה ורישיון לשיבת ביקור מסוג ב/1, ב/2, ב/3 או ב/4, לפי תקנה 5 בתקנות הכניסה ;

(4) בענה שתחילתה ביום מתן אשרה ורישיון לשיבת ארעי מסוג א/1,

לפי תקנה 6(א) בתקנות הכניסה - מי שבידו אשרה ורישיון כאמור

שהתגורר בישראל בשנה האמורה פחות מ-183 ימים ;

(5) מי שבידו אשרה ורישיון לשיבת ארעי מסוג א/3 לפי תקנה 6(ג)

בתקנות הכניסה, וכן קרובו של בעל אשרה ורישיון כאמור שבידו

אשרה ורישיון לשיבת ארעי מסוג א/4 לפי תקנה 6(ד) בתקנות

הכניסה.

(ג) מי שאינו אזרח ישראלי ובידו אשרה ורישיון לשיבה בישראל לפי

חוק הכניסה לישראל שאינם מנויים בסעיף קטן (ב)(3) עד (5),

שהתגורר בישראל, בשנה שתחילתה ביום מתן האשרה והרישיון

האמורים, פחות מ-183 ימים, לא יראו אותו בשנה האמורה כתושב

ישראל לענין חוק זה.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ב)(4), מי שבידו אשרה ורישיון לשיבת

ארעי כאמור באותו סעיף קטן, ניתנה לו אשרת עולה או תעודת עולה

לפי חוק השבות, בתוך השנה שתחילתה ביום מתן האשרה והרישיון

האמורים, רשאי המוסד לראות בו תושב ישראל מיום מתן האשרה

והרישיון.

סעיף 3(א) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי

7.

כאמורה טוענים התובעים כי הם זכאים לביטוח בריאות ממלכתי מכוח מגוריהם עם ההורה

תושב ישראל, כי זכותם זו אינה מותנית בהליכים מול משרד הפנים או בתוצאותיהם של

הליכים אלה. לטענתם סעיף 3(א) הנייל מחזק את טענתיהם. זאת, משום שחוק ביטוח

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

בהוראות ממלכתי שולב בשורה של חוקים מתחום הביטחון הסוציאלי, וככזה הטיל סמכות מנהלית בלעדית בתחומים אלה על הנתבע, ובכלל זה את הסמכות לנהל רשימת מבוטחים בביטוח בריאות ממלכתי בהתאם להגדרתם כ"תושבים" לעניין חוק הביטוח הלאומי. בהתבססם על דברים אלה מסיקים התובעים כי רישום אדם בקובץ המבוטחים בביטוח בריאות ממלכתי או גריעתו ממנו תלויה אך ורק בשאלה האם הוא תושב ישראל לעניין חוק הביטוח הלאומי, וקביעה בעניין זה נתונה בידי המוסד לביטוח לאומי.

המוסד לביטוח לאומי טוען מנגד כי סעיף 3(א) הני"ל אינו מעניק לו סמכות כאמור. יתר על כן, סעיף זה מחייב לפני שהוגש בג"צ 2100/99 הני"ל. אילו היה הסעיף מעניק לנתבע סמכות לתכנס ביטוח בריאות גם למי שמעמדם לא הוסדר, היתה מתייתרת הגשת בג"צ זה, או שהיתה בו התייחסות אף להוראות סעיף 3(א) הני"ל.

8. אף חוק ביטוח בריאות ממלכתי יצר שינויים מהותיים במבנה, בארגון ובתפעול של מערכת ביטוח הבריאות בישראל, תוך התוויה מחדש של זכויות המבוטחים, יחסי קופות החולים עם המבוטחים, ויחסי קופות החולים עם המדינה (בג"צ 2344/98 מכבי שירותי בריאות נ"י שר האוצר, פ"ד נד(5) 729, 736 (2000)). עם זאת, וכפי שנקבע בעניין סולומטין הני"ל, קטנים שמעמדם טרם הוסדר אינם נכללים בהגדרת "תושב" על פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ולכן אינם זכאים לחסות בצל הוראותיו (סעיף 27 לפסק הדין). העובדה שלתובעים הורה אחד בעל רישיון לישיבת קבע כשלעצמה אינה מקנה להם זכאות לחסות תחת כנפי החוק כל עוד לא הוסדר מעמדם. החוק גם לא הרחיב את סמכויותיו של המוסד לביטוח לאומי לקבוע מיהו "תושב", כל עוד לא הוסדר מעמדו על ידי מי שבידיו הסמכות לעשות כן, ואין ללמוד על סמכות מעין זו ממילותיו של סעיף 3(א) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי. לשונו של סעיף זה נייטרלית, ואין בו כל אמירה לגבי השאלה מיהו תושב, או לגבי מי שבידיו הסמכות לקבוע זאת. כל שנקבע בסעיף הוא כי מי שהינו במעמד של "תושב" זכאי לשירותי בריאות לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי. הפרשנות הרחבה הניתנת לסעיף על ידי התובעים חורגת באופן ברור ממילותיו ומן האמור בו.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

אכן, בעקבות חקיקת חוק ביטוח בריאות ממלכתי הוענקו למוסד לביטוח לאומי סמכויות שלא היו בידיו קודם לכן, ובפועל נדרש המוסד לביטוח לאומי לקבל לא אחת החלטות בעילה מיהו תושב, במסגרת תביעות המוגשות למוסד. ואולם סמכותו זו של המוסד לביטוח לאומי אינה סמכות עצמאית ובלתי תלויה, והיא כפופה להסדרים הקבועים בחוקים השונים העוסקים בכך.

סעיף 2א לחוק הביטוח הלאומי

9.

מוסד הביטוח הלאומי וטוענים כי התיקון לחוק הביטוח הלאומי בסעיף 2א פוטר, במסגרת רשומת החקיקה שבסיק (ב), מהגשת בקשה לקביעת תושבות את מי שתושבותם אינה טעונה ברור. הוראת סעיף זה אינן מבטלות את מנגנון קביעת התושבות שהיה קיים לפני חקיקתו, אך עם חקיקתו, לטענת התובעים, הוסמך הנתבע להכיר גם בילד שאינו רשום במרשם האוכלוסין כמבוטח על פי חוק בריאות ממלכתי, ובלכך שתוגש לגביו בקשה לפי הוראות סעיף זה. התובעים מלינים על כך כי אף שלנתבע נתונה הסמכות לקבוע תושבות ולהעסיק בקובץ המבוטחים את הילדים מושא התביעה, הוא נמנע מעשות כן.

הנתבע חולק על פרשנות זו של הסעיף, וטוען כי הסעיף אינו מתייחס כלל למי שמעמדם לא הוסדר או שאשרת הישיבה שלהם מוטלת בספק, אלא למי שנמצאים בתחום ישראל מכוח אשרת כדיון, אך לא הגישו במועד בקשה לנתבע להכיר בהם כתושבים למרות שהם עומדים בתנאים הנדרשים לכך. מוסיף הנתבע כי הפרשנות הניתנת לסעיף על ידי התובעים מרוקנת את הסעיף מתוכנו. זאת ניתן ללמוד גם מן העובדה שהתיקון לחוק נעשה במסגרת חוק ההסדרים, אשר נועד מטבע הדברים לצמצם את מספר הזכאים ולא להגדילו.

10. היות המשפטי לממשלה טוען לעניין סעיף 2א לחוק הביטוח הלאומי כי אין הוא מייתר את בחירת זיקת התושבות על רקע מכלול הנסיבות, כפי שהיה עד לחקיקתו של סעיף זה, אך הוא מוציא אפרירי מכלל מי שתושבותם נבחינת, את מי שמעמדם מפורט בתתי הסעיפים של סעיף זה. החידוש בסעיף 2א הינו בכך שהוא מבהיר, באמצעות ציון סוגי אשרות, רשומות ישיבה ותקופות שהייה בארץ, את מי שמצבם תחוקי אינו מאפשר את הגדרתם כתושבים. מדובר במי ששוהים בארץ למטרות מסוימות ומוגדרות, ובשל כך אין לראות

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

בהם תושבים. התיקון לחוק נועד גם, לטענת היועץ המשפטי לממשלה, למנוע את קיומם של ענייני "מרשמי אוכלוסין" שאינם זהים: האחד - לצרכי ביטחון סוציאלי, והשני - לצרכי ממשל האוכלוסין.

11. מקובל עלינו במלואן טענות המוסד לביטוח לאומי והיועץ המשפטי לממשלה המפורטות לעיל. סעיף 2א אינו מרחיב את סמכותו של המוסד לביטוח לאומי להכריע בשאלת תוצאות של מי שטוענים לכך, אלא דווקא מצמצם אותה, ומוציא מלכתחילה את מי שטוענים על ההגדרות המפורטות בו מגדר אלה הזכאים לכך שתשובתם תיבחן על ידי המוסד לביטוח לאומי על פי הפסיקה הקיימת. הסעיף קובע כי מי שנושא באשרת שהייה זמנית לצורך ביקור עבודה וכדומה, אינו מקיים זיקה משמעותית ונמשכת לארץ במידה שהצדיק לראות בו תושב לעניין חוק הביטוח הלאומי וחוק ביטוח בריאות ממלכתי (בג"צ 494/03 עמותת רופאים לזכויות אדם נ' שר האוצר, פ"ד נט(3) 322, ניתן ביום 9.12.2004 בע"מ 332).

זאת ועוד. הפרשנות הניתנת לסעיף 3א על ידי התובעים אינה מתיישבת עם הוראות סעיף 2א לחוק הביטוח הלאומי. גם אם במועד כלשהו היתה הפרשנות הנ"ל נכונה, ואין אנו סבורים כך, כפי שפורט לעיל, הרי משנחקק סעיף 2א הנ"ל, שהינו בגדר חוק מאוחר וספציפי, הסמכות שהיתה נתונה לנתבע לטענת התובעים אינה עומדת עוד.

נוסף כי הטענה כי אין להגביל את שיקול הדעת של המוסד לביטוח לאומי על ידי קביעת קריטריונים כמפורט בסעיפיו הקטנים של סעיף 2א נדחתה בבג"צ 494/03 הנ"ל. בפסק הדין נקבע כי קביעת קריטריונים כאמור היא חיובית ומקובלת, הגם שמשמעותה הנגבלת שיקול הדעת של המוסד לביטוח לאומי, וכי אין לראות את הזכות הרחבה לביטוח בריאות, כמו גם את הזכות להימנות עם אלה חמבטחים בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, כמעוגנת בחוק יסודי: כבוד האדם וחירותו.

נסבם את דברינו עד כה: יש לדחות את טענת התובעים כי סעיף 2א העניק סמכות למוסד לביטוח לאומי לקבוע תשובות או הרחיב את הסמכויות שהיו נתונות לו עד לחקיקה סעיף זה במסגרת חוק ההסדרים.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ענין סולומטין

12.

התובעים טוענים כי אין ללמוד מפסק הדין בעניין סולומטין לענייננו. לטענתם גם לאחר פסק הדין הני"ל שריר וקיים מבחן "מירב הזיקות" לבחינת תושבות, ומבחן זה לא הוחלף במבחן "קביעת מעמד על ידי משרד הפנים". לטענתם שילוב של האמור בעניין סולומטין עם האמור בבג"צ 10533/04 אייל וייס נ' שר הפנים (ניתן ביום 28.6.2011), מלמד כי ילד שנולד לארץ תושבת ישראל והוא במשמורתה, אינו טעון קביעה הכרוכה בקבלת זכויות על ידי הילד בישראל, אלא רק רישום מתוך הנחה שממילא ישווה מעמד הילד למעמד אמו התושבת, ופירוש להבחין בין פעולת רישום במרשם האוכלוסין שמשמעה הקניית מעמד לילד שאילולא פעולה זו לא היה הילד רוכש זכויות בישראל, לבין רישום הילד במרשם האוכלוסין שמשמעה רישום מעמד הקיים מכוח הדין.

מקובלת עלינו טענת התובעים כי התשתית העובדתית בעניין סולומטין אינה זהה לזו של התובעים בענייננו. שם היה מדובר בילדים ששאלת אבהותו של ההורה שהינו תושב ישראל עדיין לא נקבעת, ולא כך הוא ברוב התיקים בענייננו. ואולם בפסק הדין הוגדרה השאלה העקרונית שנדונה בו כדלקמן:

"האם ילדים המצויים בתקופת ביניים עד להכרעה בשאלת מעמדם בישראל, בין היתר לנוכח שאלת האבהות לגביהם, זכאים לשירותי בריאות מכוח חוק ביטוח בריאות, או בדומה לשירותים הניתנים על פיו" (סעיף 4 לפסק הדין).

משמע שהשאלה שנדונה שם זהה במידה רבה לזו המתעוררת בענייננו, במיוחד לנוכח מסקנתנו כי העובדה שלתובעים הורה אחד בעל רישיון לישיבת קבע כשלעצמה אינה מקנה להם זכאות לחסות תחת כנפי החוק כל עוד לא הוסדר מעמדם. מעמד של "תושב" מותנה מעצם טיבו במגורים בפועל. מטעונו המוסד לביטוח לאומי בחלק מהתיקים עולה כי שאלת תושבותו של החורה שהינו תושב ישראל שנויה אף היא במחלוקת בשל הטענה כי הורה זה התגורר במשך תקופה לא קצרה עם בן זוגו מחוץ לתחום ישראל. משמע שלפחות בחלק מהתיקים מעמדו של החורה תושב ישראל אינו חד משמעי, ובנסיבות אלה העובדות שנדונו בעניין סולומטין אינן שונות מהעובדות בתיקים אלה.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

13. האם שלילת ביטוח בריאות מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי מן הילדים פוגעת

בזמנותיהם החוקתיות!

התובעים טוענים כי שלילת ביטוח בריאות מן הילדים פוגעת פגיעה בלתי חוקתית בזכויות

היסוד של הילדים. טענה זו נטענה גם בבג"צ 1044/04 סולומטין נ' שר הבריאות (ניתן ביום

27.6.2011) ונדחתה. השופטת איילה פרוקציה (כתוארה אז) קבעה בפסק הדין כי:

"טענה זו אין לקבל. חוק ביטוח בריאות אינו מצטמצם למתן שירותי בריאות מינימאליים, ולשירותי חירום רפואי. הוא רחב בהרבה מכך. כמך נפסק בעבר, כי תשתית שירותי הבריאות על פי חוק ביטוח בריאות נועדה לחול על תושבי הארץ, והיא אינה נפרשת על פני מי שאינו תושב. וכי אין באבחנה בין תושב למי שאינו תושב לעניין זה משרם פגיעה בלתי חוקתית בזכויות שוהים בישראל שאינם עונים להגדרת תושב. ביטוח בריאות בהיקף מלא ניתן על פי החוק לבעלי מעמד קבע בישראל שזיקתם למדינה היא זיקה של קבע. לא כך הוא ביחס למי שאינו בעל זיקה כזו. כבר נקבע, כי ביטוח בריאות ממלכתי אינו אלא מנגנון להסדרת שירותי בריאות לתושבי ישראל שאינו מהווה ערובה לזכויות היסוד שלהם לכבוד ולשלמות הגוף. על אחת כמה וכמה, אין לטעון כי לחסרי מעמד של תושבים עומדת זכות יסוד להיכלל בביטוח בריאות זה:

"ביטוח הבריאות הממלכתי הינו מוסד שלו תפקיד מרכזי – אך לא בלעדי – בהסדרת שירותי הבריאות הציבוריים במדינה.... קיומו של ביטוח הבריאות הממלכתי אינו מספק כשלעצמו ערובה לכבודם או לשלמות גופם של התושבים, כפי שהיעדרו אינו שולל זכויות אלה ממי שאינם תושבים. זהו אך מנגנון – הנושא עלויות ניכרות – שנועדו להסדיר את מתן שירותי הבריאות לתושבי המדינה ומטיל עליהם חבויות בהתאם. אין לראות בעצם שלילת החברות במנגנון זה פגיעה בזכותו של כל אדם לכבוד או לשלמות הגוף" (הנשיא ברק בעניין עמותת רופאים לזכויות אדם, בעמ' 335; וראו גם: עניין לוזון, בפסקה 10).

עולה מכך, כי לא עומדת לילדים, אשר מעמדם בישראל טרם נקבע בשל בירור שאלת האבהות עליהם, זכות חוקתית להיכלל כמבוטחים בחוק ביטוח בריאות" (סעיף 17 לפסק הדין).

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

דברים אלה יפים בשינויים המחויבים גם לענייננו. התובעים הינם ילדים שמעמדם עדיין לא הוגדר, ולא הובהרו לגביהם כל העובדות שמגבשות את מעמדם כתושבים. על כן לא עומדת לחם זכות חוקתית להיכלל כמבוטחים בחוק ביטוח בריאות ממלכתי. זאת ניתן ללמוד גם מתקנת הסדר שהושג בבג"צ 2100/99. שם נקבע בהסכמה הסדר זמני המעניק ביטוח בריאות לילדים למשך תקופת חייהם הראשונה. אילו סבר בג"צ כי לילדים זכות חוקתית לביטוח בריאות לא היה כל צורך בהסדר מעין זה.

14. האם עתירה לבית דין זה כאמור בסעיף 4 לעיל (בעניין ביטוח בריאות או זכויות

סוציאליות - לבחירה) מהווה תקיפה ישירה או עקיפה של משרד הפנים בעניין רישום ילדים אלה במרשם האוכלוסין, והאם מוסמך בית הדין לקבל החלטה כזאת?

הנתבע טוען כי אם מתייחסות תביעות אלה לנוהל רישום הילדים במשרד הפנים ולדרישת הוכחת מרכז חיים של שנתיים. כתנאי לרישום, מדובר בתקיפה ישירה טהורה של החלטותיו ומדיניותו של משרד הפנים, שדינה להתברר בעתירה מנהלית שתוגש לבית המשפט המחוזי בשבתו כבית דין מנהלי.

היועץ המשפטי לממשלה טוען כי על אף שמכות סעיף 76 לחוק בתי המשפט רשאי בית משפט להכריע בשאלה שהתעוררה לפניו בדרך אגב, אף אם העניין שבשאלה הינו בסמכותו של בית משפט. אחר, בענייננו אין מדובר בשאלה המתעוררת דרך אגב, אלא בשאלה המהותית העומדת לדיון. זאת, משום ששאלת מעמדם של התובעים היא השאלה העיקרית בתיקים אלה, ויש להידרש אליה כשאלה עיקרית ולא כשאלה אגבית. מדובר אם כן בתקיפה ישירה של החלטה של משרד הפנים, ולשם כך יש להגיש עתירה לבית המשפט שלה נתונה הסמכות הייחודית לדון בעניינים מעין אלה.

יתר על כן, החלטה בדבר אי מתן רשיון לישיבת קבע לאלה מבין התובעים שניתנה החלטה כזאת בעניינם, הינה החלטה פרסונלית מובהקת, הנוגעת אך ורק אליהם. משכך הדרך הנכונה להשיג על החלטה זו הינה בתקיפה ישירה של החלטה בבית המשפט שלו הסמכות הייחודית לדון בכך (ראו בעניין זה רע"פ 1330/91 קדים נ' מדינת ישראל). גם אם החלטה הפרסונלית כוללת בתוכה החלטה כללית הנוגעת לכל התובעים, ומתנה מתן רשיון לישיבת

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

קבע בישיבה בישראל למושך שנתיים, גם אז מדובר בהחלטה פרסונלית מובהקת שאינה מתעוררת בתיקים אלה בדרך אגב, אלא הינה מוקד המחלוקת בין הצדדים, ושאלת זכויותם של התובעים לביטוח בריאות אינה אלא משנית.

15. מקובלת עלינו במלואה עמדת היועץ המשפטי לממשלה בעניין זה. העמדת זכויותיהם הסוציאליות של הילדים ובמיוחד הזכות לביטוח בריאות, כשאלה העיקרית השנויה במחלוקת הינה מלאכותית. שאלה זו אינה עומדת בפני עצמה, והינה תוצאת קביעת מעמדם של הילדים כתושבי ישראל, במיוחד לנוכח העובדה שנדחתה טענת התובעים כי למוסד לביטוח לאומי סמכות לקבוע את מעמדם של הילדים, במקביל לסמכותו של שר הפנים. משפך אין מדובר בשאלה המתעוררת "דרך אגב" כלל ועיקר, אלא בשאלה שהינה לב ליבה של המחלוקת השנויה בין הצדדים. נוסיף כי החלטת מינהל האוכלוסין שלא לרשום אדם במרשם האוכלוסין הינה החלטת רשות בענייני מנהל האוכלוסין לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, המנויה בפרט 12 לתוספת הראשונה לחוק בית המשפט לעניינים מנהליים, תשי"ג-2000. לכן, פתוחה הדרך בפני התובעים להגיש את עתירותיהם לבית המשפט שלו הסמכות העניינית לדון בתביעותיהם.

לנוכח מסקנתנו זו יש לדחות את טענת התובעים כי "לא שנוי במחלוקת ששר הפנים נעדר כל סמכות לקבוע תושבות לצרכי חוק ביטוח בריאות ממלכתי או חוק ביטוח לאומי". יש לדחות את הטענה כי קביעת תושבות נעשית לצרכים שונים, ועל כן נתונה בידי גורמים שונים. הסמכות ליתן רישיון לישיבת קבע מצויה בידי שר הפנים, והאמור בסעיף 2 לחוק הביטוח הלאומי מחזק ומבסס סמכות זו. אכן, לא אחת נדרש המוסד לביטוח לאומי להכריע בשאלה זו, ואולם אז אין מדובר בהסדרת מעמדו של אדם כתושב, אלא בקביעה אם ימשיך שמעמדו מוסדר כתושב, והוא מחזיק בידיו תעודת זהות ישראלית, ממלא את התפקיד הנדרשים לשמירת מעמדו כ"תושב", היינו מגורים בפועל. סמכותו זו של המוסד לביטוח לאומי הינה משנית בלבד, והיא נגזרת מהיותו של אותו אדם בעל מעמד, בין אם הוא מחזיק בפועל בתעודת זהות ישראלית או שהוא רשום באופן אחר במרשם האוכלוסין. גם מטעמים אלה לא ניתן לדון בשאלת תושבותם של התובעים במסגרת תקיפה עקיפה. יתר

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

על כן, וכפי שטען היועץ המשפטי לממשלה, אין זה ראוי שיתנהלן שני מרשמי אוכלוסין נפרדים בידי שני גופים שונים.

16. לא נעלם מעינינו האמור בפסק הדין בעב"ל 001372/04 מרים מגינון – המוסד לביטוח לאומי (ניתן ביום 1.8.2005). שם נפסק כי:

"עם זאת ניתן להעלות בבית הדין לעבודה טענות של עובדה המבססות זכות מכוח חוק הביטוח הלאומי, אף אם אלה אינן עולות בקנה אחד עם אישור משרד הפנים. בית דין מוסמך לבחון את זמירותו של אדם לפי חוק הביטוח הלאומי על יסוד קשת רחבה של טענות, וזאת כיוון שהאדם הוא מוגבל בסמכותו זו רק בשל כך שקיים אישור כזה של גוף שלטוני" (סעיף 13 לפסק הדין).

אנו סבורים כי אין ללמוד מן האמור שם לענייננו. זאת, בראש ובראשונה משום ששם אכן התעוררה השאלה בדרך אגב, ומשנקבע כי התובעת אכן זכאית לקצבת זקנה, והמחלוקת התמקדה בשאלת מועד הזכאות. על כן, ניתן היה לתקוף את אישור משרד הפנים גם בתקופה עקיפה. בענייננו מדובר מחד גיסא בנחלים של משרד הפנים ובהם הדרגה למגורים בתחום ישראל במשך שנתיים, ומאידך גיסא בהחלטות פרסונליות שניתנו בבקשות התובעים לרישום במרשם האוכלוסין. הן הנוהל והן החלטות הפרסונליות מהייכות תקופה ישירה בבית המשפט לעניינים מנהליים, כפי שפורט לעיל.

17. לפני סיום, ולמעלה מהצריך לענייננו, נציין עוד כי בסיכומיהם טענו התובעים כי לגביהם לא קדם הסדר חלופי המאפשר קבלת שירותי חירום ושירותים החיוניים לבריאותם של הילדים השוהים בישראל ללא מעמד מוסדר (ראו סעיפים 15-16 לפסק הדין בעניין סולומיטין). מאחר שנפסק כי כל אדם המצוי בישראל זכאי לשירותי חירום רפואיים הנדרשים להגנת החיים והבריאות, ובתנאי שהוא אכן מתגורר בישראל, וגם אם מעמדו עדיין לא הוסדר, מן הראוי להסדיר נושא זה, אף כי לא זה הסעד שנתבע בתביעות אלה שלפניו.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

סוף דבר- 16.

אנו מנקבלים את טענות המוסד לביטוח לאומי ואת עמדת היועץ המשפטי לממשלה כי ילדים שאחד מהוריהם הינו בעל דישיון לישיבת קבע בישראל אינם זכאים לביטוח בריאות מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כל עוד לא הוסדר מעמדם במשרד הפנים, ומבלי לגרוע מן ההסדר שנקבע בבג"צ 2100/99.

כמהלך תקיפה של החלטות משרד הפנים הן לגבי נהליו והן לגבי החלטות שניתנו בעניינם על התובעים בעניין רישומם במרשם האוכלוסין או זחיית בקשותיהם בעניין זה יש לתקוף בתקופת ישירה במסגרת ערר על ההחלטה בבקשה לרישום או במסגרת עתירה מנהלית.

18. לאור תוצאת פסק הדין מתגיתר הצורך לדון בבקשת הנתבע כי פסק הדין לא יחול על תובעים שגילם מעל 14 שנה. מתגיתר גם הצורך לדון בבקשת המוסד לביטוח לאומי למחוק חלק מהתביעות בתיקים מאוחדים אלה מטעמים שונים.

החלטה זו מסיימת את ההליכים בתיקים המפורטים להלן, שבהם נרשמו הילדים במרשם האוכלוסין. לאור מסקנתנו דלעיל יש לדחות את הטענה כי הם זכאים לביטוח בריאות גם לפני שהוסדר מעמדם. ואלה התיקים:

בל 10382/10	חלאילה
בל 10384/10	רימאווי
בל 10556/10	פרעון
בל 38091-09-10	אסעד
בל 48297-11-10	שראבאתי
בל 1573-12-10	מוחמד ו פרוח.

לגבי התיקים הנותרים יודיעו התובעים תוך 30 יום אם הם מעוניינים להמשיך את החליטים בתיקים אלה, ואם כן מהי עילת התביעה בהם, בכפוף לאמור בסעיף 14 להחלטה זו. ההודעה תישלח לתגובת הנתבע תוך 30 יום.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

מאמר שמדובר בתיקים מתחום הביטחון הסוציאלי אין צו להוצאות.

ניתן היום: 2 ביוני 2013, בהעדר הצדדים.

"החלטת המתמה בידי נציגי הציבור ועותק נמצא בתיק בבית חדין. לצדדים מופץ עותק בחתימה אלקטרונית של השופט לפדו".

ד. פרוז'נין

מר מאיר ברלך

מר אפרים פוסט

ד. פרוז'נין - שופטת
אב"ד

נציג מעבידים
מר מאיר ברלך

נציג עובדים
מר אפרים פוסט